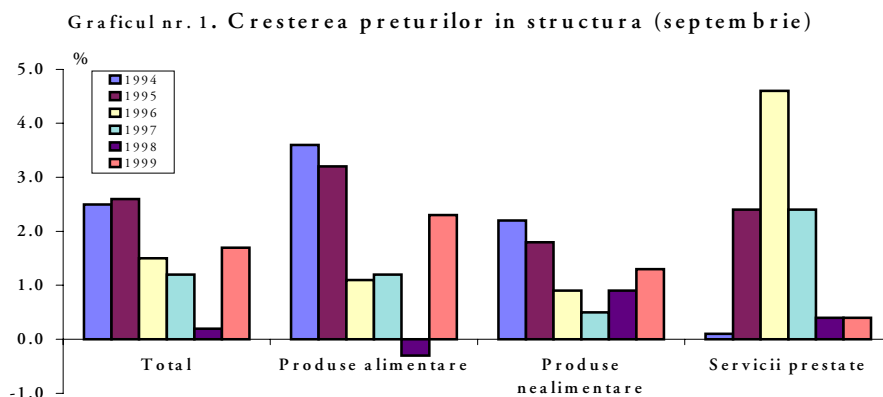

Sinteză monetară nr.9*99

septembrie, 1999

Inflația

În luna septembrie 1999 indicele prețurilor de consum s-a majorat față de luna precedentă cu 1.7 la sută, la produsele alimentare - cu 2.3 la sută, nealimentare și servicii prestate populației cu 1.3 și 0.4 la sută respectiv (graficul nr.1).

Inflația pe parcursul a nouă luni a avut următoarea evoluție: 5.4% în ianuarie, 1.5% în februarie, 0.6% în martie, 2.0% în aprilie, 4.1% în mai, 7.2% în iunie, 2.5% în iulie, 0.7% în august și 1.7 la sută în septembrie. De la începutul anului inflația a crescut cu o rată medie lunară de 2.85 la sută și a constituit 28.6 la sută. Față de luna septembrie 1998 prețurile de consum au crescut cu 52.7 la sută, atunci când la serviciile comunale ele au crescut cu 75.2 la sută și anume la energia electrică – de 2 ori, gaz – de 2.2 ori, apă caldă – de 2.6 ori și încălzire centralizată – de 3.3 ori.

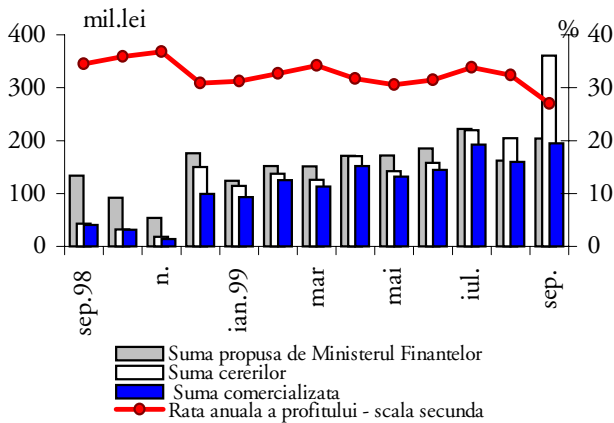
Operațiunile pe piața hârtiilor de valoare de stat

În luna septembrie 1999 *rata de bază* a BNM pentru creditele acordate pe termen scurt și pe termen mediu (până la 5 ani) a fost stabilită în mărime de 30.0 la sută anual, micșorându-se față de luna precedentă cu 2.0 puncte procentuale. Concomitent rata respectivă pentru creditele pe termen lung a scăzut de la 23.0 până la 21.0 sută.

Pentru atingerea scopurilor politicii monetare, în luna de referință Banca Națională a Moldovei a desfășurat *operațiuni de piață deschisă*, în cadrul cărora au fost oferite spre vânzare HVS în volum de 70 mil. lei, sau de 3.9 ori mai mult față de luna august. În prezența unei cereri de 159.2 mil. lei, BNM a comercializat volumul oferit în întregime. Rata efectivă medie ponderată în luna gestionară s-a redus de la 31.6 până la 24.6 la sută.

În luna septembrie, paralel cu creșterea cererii față de HVS pe piața deschisă, o creștere fără precedent s-a consemnat pe **piata primară** (360.6 mil. lei, față de 204.8 mil. lei în luna precedentă). Acest fapt a condus la majorarea volumului HVS comercializate în luna gestionară până la 195.1 mil. lei, ceea ce constituie 95.6 la sută din volumul oferit de Ministerul Finanțelor (204.0 mil. lei) (graficul nr.2).

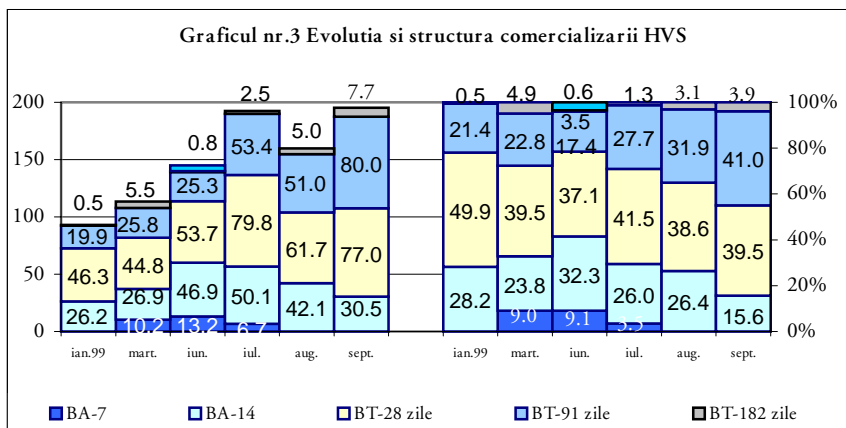
Graficul nr.2. Totalurile licitațiilor de comercializare a hârtiilor de valoare de stat

De remarcat că, cererea față de HVS a manifestat o tendință de creștere treptată pe parcursul întregii luni. Concomitent, majorarea cererilor față de HVS a fost însoțită de modificarea în sens descendent a ratei profitului.

Ca rezultat, rata medie ponderată a profitului în luna septembrie a constituit 27.0 la sută față de 32.4 la sută în august.

În structura HVS comercializate a continuat creșterea ponderii bonurilor cu termen de circulație mai îndelungat în defavoarea celor de 14 zile (graficul nr.3).

De menționat că, deși volumul HVS procurate de sectorul bancar a crescut comparativ cu luna august, ponderea volumelor procurate de către băncile comerciale (90.6 la sută) se înscrie pe același trend descendent din luna trecută, scăzând cu 2.9 puncte procentuale. Respectiv, în creștere s-a aflat ponderea bonurilor procurate de clienții băncilor – investitorii autohtoni.

O urmare a sporirii activității pe piața HVS a fost depășirea cu 32.5 mil. lei (sau 21.1 la sută) a volumului încasărilor de mijloace bănești, ca rezultat al plasării HVS (186.3 mil. lei), asupra volumului HVS răscumpărate în această perioadă (153.8 mil. lei). Acest fapt denotă nu numai reinvestirea deplină, dar și plasarea suplimentară în HVS a lichidităților băncilor comerciale.

Volumul nominal al HVS în Sistemul de înscrieri în conturi la 30.09.99 a crescut cu 0.2 mil. lei față de finele lunii august, însumând în valoare nominală 2042.7 mil. lei.

Tabelul nr.1. HVS în circulație după deținători la sfârșitul perioadei (%)

	Sept.98	oct.	n.	dec.	ian.99	febr.	mart	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.
În portofoliul BNM (inclusiv în calitate de gaj)	50.8	66.1	74.8	85.5	85.3	84.3	85.3	86.1	87.7	88.3	87.0	85.7	82.1
În portofoliul băncilor comerciale	26.1	15.5	12.4	9.5	10.4	11.5	11.3	10.9	9.8	9.5	11.2	12.6	15.4
În portofoliul clienților băncilor	23.1	18.4	12.8	5.0	4.3	4.2	3.4	3.0	2.5	2.2	1.8	1.7	2.5

Piața creditelor și a depozitelor

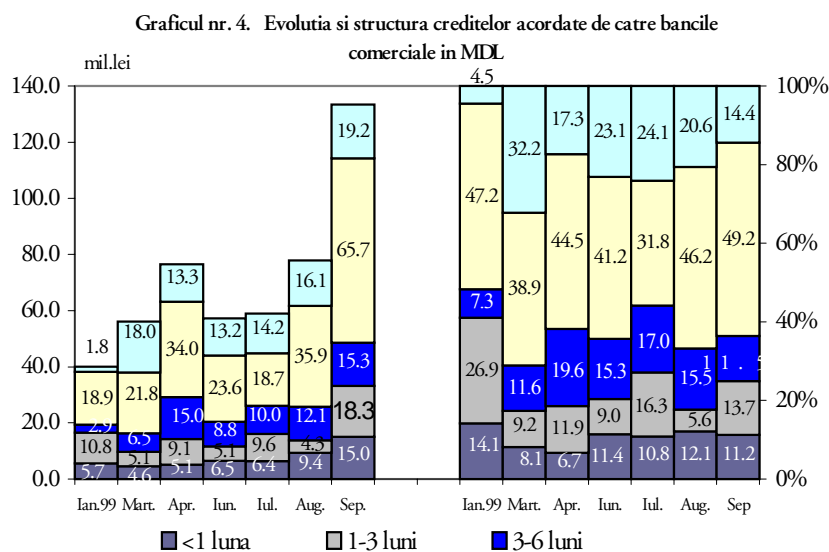
În luna septembrie, pentru a treia luna consecutiv a continuat creșterea volumului creditelor acordate economiei de către băncile comerciale, majorându-se cu 33.6 la sută față de luna precedentă și constituind volumul lunar maximal acordat în anul curent – 169 mil. lei.

De remarcat că, creditarea economiei s-a majorat exclusiv pe seama creșterii volumului **creditelor acordate în moneda națională**, care spre deosebire de luna august s-a majorat de 1.7 ori și a însumat 133.3 mil. lei.

Important este că, creditele respective s-au aflat în creștere în luna septembrie, în pofida majorării dobânzii medii de la 34.8 (în august) până la 36.7 la sută.

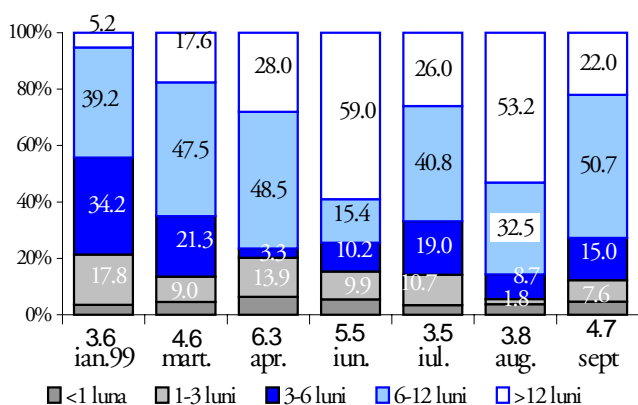
Cea mai esențială creștere (cu 77.9 la sută) au înregistrat-o creditele acordate în MDL persoanelor juridice, care au însumat 125.2 mil. lei.

În structura creditelor acordate în MDL s-a majorat ponderea celor acordate pe termen de la 1 până la 3 luni și a celor de la 6 până la 12 luni, concomitent celelalte credite fiind în scădere (graficul nr.4). E de menționat că, exprimate în valoare absolută toate tipurile de credite au fost în creștere. Cea mai mare creștere au avut-o creditele pe termen de la 1 până la 3 luni (de 4.2 ori), a căror dobândă s-a redus cu 2.7 puncte procentuale.

În perioada analizată volumul **creditelor acordate în valută străină** au

Graficul nr.5. Structura creditelor acordate de catre bancile comerciale in valuta straina

scăzut cu 26.8 la sută, constituind 35.6 mil. lei. Partea considerabilă a noilor credite în valută străină a fost acordată pe termenul de la 6 până la 12 luni (graficul nr.5).

Comparativ cu luna precedentă s-au redus semnificativ (cu 70 la sută) creditele respective acordate pe termen de peste 12 luni, în creștere fiind cele acordate de la 1 până la 12 luni.

Rata medie a dobânzii la creditele acordate în valută străină în septembrie s-a majorat cu 1.3 puncte procentuale, constituind 19.3 la sută.

Ponderea creditelor în valută străină în totalul creditelor acordate în luna gestionară a coborât de la 38.5 (în august) până la 21.1 la sută.

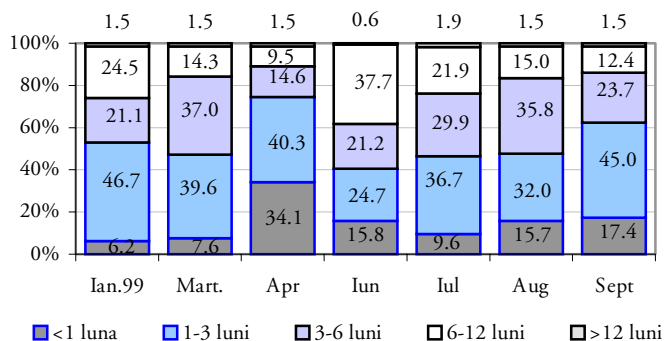
Volumul total al **depozitelor atrase la termen** în luna septembrie a constituit 88.7 mil. lei, sau 63.4 la sută din volumul atras în luna precedentă. Această modificare este rezultatul scăderii depozitelor la termen atrase în valută străină cu 53.9 la sută și majorării cu 26.8 la sută a celor depuse în moneda națională.

Depozitele atrase pe termen în MDL în luna gestionară au însumat 38.0 mil. lei. De menționat că, spre deosebire de luna precedentă, ele au crescut exclusiv pe seama creșterii (cu 42.6 la sută) depozitelor persoanelor fizice, cu toate că dobânda la aceste depozite a fost în scădere de la 28.0 (în august) până la 27.7 la sută (în septembrie). Concomitent dobânda la depozitele atrase de la persoanele juridice s-a majorat de la 24.7 până la 26.6 la sută.

Rata medie lunară a dobânzii la angajamentele atrase în MDL în luna gestionară a constituit 27.4 la sută, fiind cu 0.6 puncte procentuale superioară celei din luna august.

În componența depozitelor atrase la termen în MDL, în septembrie a continuat creșterea ponderii angajamentelor atrase până la 3 luni concomitent, fiind în scădere cele atrase de la 3 până la 12 luni (graficul nr.6). E de menționat că, depozitele până la 1 lună s-au majorat în special, pe baza angajamentelor persoanelor fizice, iar diminuarea celor de la 3 până la 6 luni este rezultatul reducerii depunerilor agenților economici.

Graficul nr.6. Structura depozitelor atrase in MDL la bancile comerciale

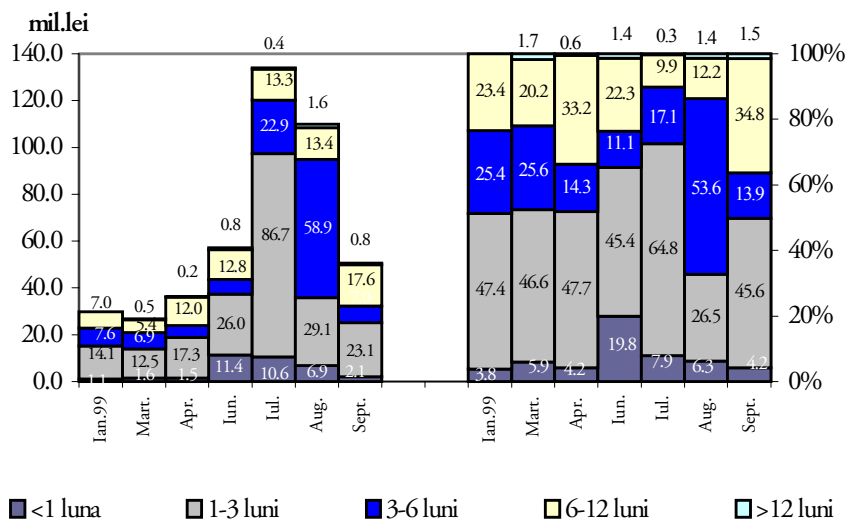

În luna septembrie s-a înregistrat o scădere bruscă (cu 92.2 la sută) a **depozitelor atrase la termen în valută străină** de la persoanele juridice (5.6 mil. lei). Efectul acestei scăderi a fost atenuat parțial de majorarea cu 19.5 la sută a depunerilor respective atrase de la persoanele fizice (45.0 mil. lei), căror le revine 88.9 la sută din volumul total al depozitelor atrase la termen în valută străină (50.7 mil. lei). Față de luna precedentă ultimele au scăzut cu 53.9 la sută.

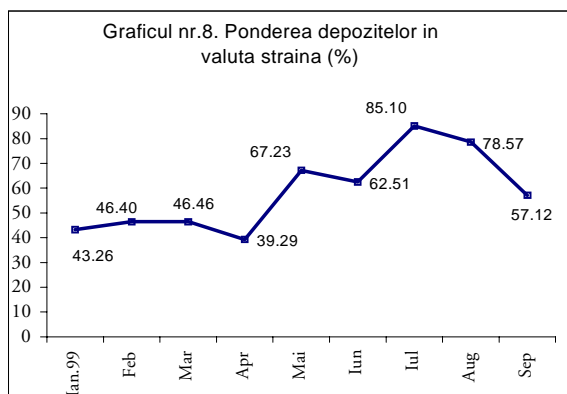
În structura depunerilor în valută străină esențial s-a redus (cu 39.7 puncte procentuale) ponderea depozitelor atrase de la 3 până la 6 luni.

Revăzând această componentă în valori absolute, se vede că dintre toate tipurile de depuneri în creștere s-a aflat doar cele atrase de la 6 până la 12 luni (cu 31.2 la sută), celelalte fiind în scădere (graficul nr.7).

Graficul nr.7. Evoluția și structura depozitelor atrase în valută străină la bancile comerciale

De remarcat că, cea mai esențială scădere s-a înregistrat la depozitele a căror dobândă în luna de referință s-a aflat în creștere, iar la angajamentele aflate în creștere rata dobânzii s-a redus.

Rata medie a dobânzii la depozitele în valută străină în septembrie a scăzut de la 4.98 până la 4.9 la sută.

Diminuarea volumului depozitelor la termen în valută străină a contribuit la scăderea ponderii deținute în volumul total al angajamentelor atrase lunar de băncile comerciale (graficul nr.8).

Schimbările ce au avut loc pe piața creditelor și depozitelor atrase în luna septembrie pot fi rezumate astfel:

- ✓ s-a majorat volumul creditelor acordate în economie;
- ✓ a scăzut volumul depozitelor în valută străină atrase de băncile comerciale de la persoanele juridice;
- ✓ s-a majorat rata medie la creditele acordate de către băncile comerciale;

✓ s-a majorat rata medie a dobânzii la depozitele atrase în MDL , în timp ce s-a redus cea a depozitelor în valută străină;

✓ s-au majorat marjele dobânzii (tabelul nr.2).

Tabelul nr2. RATA MEDIE A DOBÂNZII LA CREDITE ȘI ANGAJAMENTE(%)

	Rata medie la credite în MDL	Rata medie la angajamente în MDL	Marja (MDL)	Rata medie la credite în USD	Rata medie la angajamente în USD	Marja (USD)
ian.99	37.42	29.99	7.43	23.93	6.37	17.56
febr.	37.62	28.50	9.12	23.03	6.78	16.25
mart.	32.31	27.83	4.48	20.75	5.83	14.92
apr.	35.05	23.81	11.24	21.13	5.61	15.52
mai	35.10	27.39	7.71	19.49	5.03	14.46
iun.	36.10	31.39	4.71	18.66	4.10	14.56
iul.	34.72	27.40	7.32	19.91	4.71	15.20
aug.	34.80	26.78	8.02	17.94	4.98	12.96
sept.	36.71	27.38	9.33	19.28	4.90	14.38

În luna septembrie, volumul *operațiunilor pe piața interbancară* s-a majorat de 1.9 ori față de luna precedentă și a însumat 8.1 mil. lei (inclusiv 1.6 mil. lei creditele acordate în valută străină). Această creștere a avut loc exclusiv pe baza creditelor acordate în moneda națională.

Rata medie a dobânzii la care s-au realizat tranzacțiile în monedă națională a constituit 30.6 la sută, iar la cele în valută străină – 3.9 la sută, față de 30.0 și 15.0 la sută respectiv (în august).

Masa monetară

Masa monetară (M3) s-a majorat cu 172.4 mil. lei, M2 (masa monetară în lei) - banii în circulație și depozitele în lei s-au majorat cu 130.0 mil. lei față de luna precedentă.

Această majorare a indicatorului M3 a fost determinată de creșterea tuturor componentelor acestuia: a depozitelor în MDL – cu 92.5 mil. lei, a depozitelor în valută străină – cu 42.4 mil. lei (cu 4.2 mil. USD), a banilor în circulație - cu 37.5 mil. lei. De menționat că, evoluția de majorare a depozitelor în sumă totală a fost cauzată în special de creșterea depozitelor la vedere (atât în MDL, cât și în valută străină) ale persoanelor juridice.

Factorul ce a influențat creșterea masei monetare este procurarea de către BNM la piața interbancară a valutei străine în sumă de 15.1 mil. USD.

În această perioadă datoria Guvernului față de sistemul bancar s-a majorat cu 5.0 mil. lei, pe când datoria Guvernului față de BNM s-a micșorat cu 28.3 mil. lei. Pe parcursul lunii gestionare a avut loc rambursarea creditelor Guvernului în sumă de 9.0 mil. lei și au fost efectuate încasări în urma vânzării HVS din portofoliul BNM în sumă de 66.8 mil. lei (în prețuri de vânzare actuală la 30.09.99).

În perioada analizată rambursarea creditelor acordate băncilor, inclusiv dobânda a constituit 13.8 mil. lei. Reducerea creditelor alocate în economie cu 35.5 mil. lei s-a produs pe baza scăderii creditelor în valută străină cu 50.1 mil. lei, exprimate în USD - cu 4.2 mil. USD, pe când cele în MDL au crescut cu 14.6 mil. lei.

Activele externe nete deținute de sistemul bancar s-au majorat cu 210.9 mil. lei. În structură se constată o majorare a activelor externe nete deținute de băncile comerciale (cu 100 mil. lei) și a celor deținute de BNM (cu 110.8 mil. lei).

În această perioadă BNM a procurat pe piața interbancară 15.1 mil. USD. La fel, au fost efectuate plăți FMI, precum și altor organisme în sumă de 18.7 mil. USD.

Activele interne nete pe sistemul bancar s-au diminuat cu 38.4 mil. lei.

Ponderea creditelor acordate băncilor comerciale de către BNM în volumul creditului intern pe BNM a crescut de la 8.5 la sută în luna precedentă până la 10 la sută. Ponderea resurselor acordate de BNM băncilor comerciale în volumul total al creditelor în economie a crescut de la 7.1 la sută în luna august până la 8.5 la sută în luna septembrie.

Schimbările în structura masei monetare sunt reflectate în tabelul următor:

Tabelul nr.3 Evoluția structurii masei monetare

Componentele masei monetare	Dec.98	Pond.	aug. 99	Creșt.	Pond.	Sept. 99	Creșt.	Pond.
MASA MONETARA	1755.8	100	2282.2	4.2	100	2454.7	7.6	100
BANI IN CIRCULATIE	855.3	48.7	1036.1	10.4	45.4	1073.6	3.6	43.7
DEPOZITE LA VEDERE	202.4	11.5	268.6	-0.3	11.8	345.7	28.7	14.1
- ale persoanelor juridice	186.6	10.6	256.5	-0.5	11.3	333.0	29.8	13.6
- ale persoanelor fizice	15.9	0.9	12.1	6.1	0.5	12.7	5.0	0.5
DEPOZITE LA TERMEN SI PE TERMEN LUNG	299	17	310.6	-0.3	13.6	326.0	5.0	13.3
- ale persoanelor juridice	45.9	2.6	58.7	16.2	2.6	65.2	11.1	2.7
- ale persoanelor fizice	253.1	14.4	251.9	-3.6	11.0	260.8	3.5	10.6
DEPOZITE IN VALUTA STRAINA	397.8	22.7	666.9	-0.3	29.2	709.4	6.4	28.9
- ale persoanelor juridice	192.1	10.9	418.4	-1.9	18.3	452.0	8.0	18.4
- ale persoanelor fizice	205.7	11.7	248.5	2.7	10.9	257.4	3.6	10.5
INSTRUMENTELE PIETEI MONETARE	1.2	0.1	0					

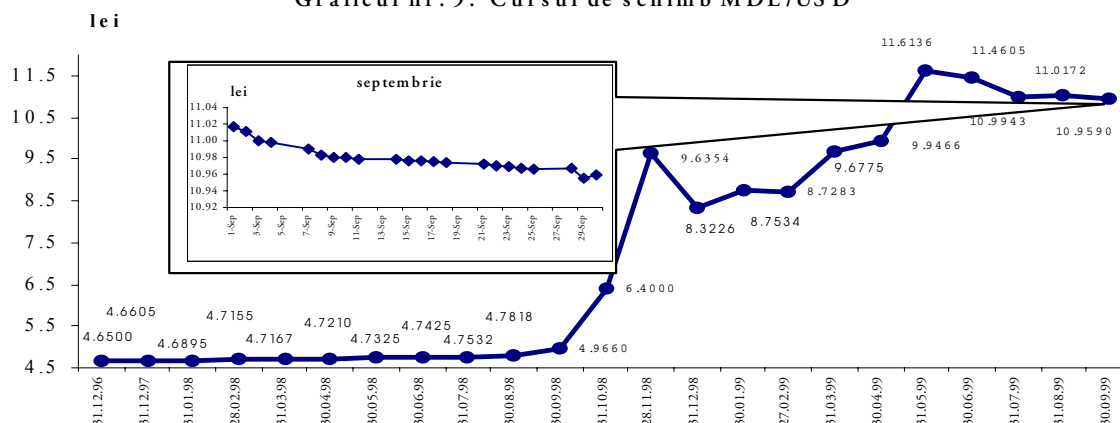
În structura masei monetare s-a redus ponderea banilor în circulație (de la 45.4 până la 43.7 la sută), ponderea depozitelor la termen în monedă națională (de la 13.6 până la 13.3 la sută) și cea a depunerilor în valută străină (exprimate în lei) (de la 29.2 până la 28.9 la sută).

Piața valutară

Ca rezultat al evoluției piețelor financiare și valutară pe parcursul ultimelor luni politica valutară a Băncii Naționale a Moldovei are ca obiectiv menținerea și consolidarea nivelului rezervelor valutare ale statului.

Pe parcursul lunii septembrie a continuat tendință ușoară de apreciere a

Graficul nr. 9. Cursul de schimb MDL/USD

cursului oficial de schimb de la 11.0172 lei moldovenești pentru 1 USD la începutul lunii până la 10.9590 lei moldovenești pentru 1 USD la sfârșitul lunii (graficul nr. 9).

De la începutul anului 1999 leul moldovenesc a marcat o depreciere cu 31.7 la sută în termeni nominali și cu 2.4 la sută în termeni reali. Comparativ cu luna precedentă MDL în luna septembrie s-a apreciat cu 0.5 la sută în termeni nominali și cu 2.2 la sută în termeni reali.

Cursul oficial mediu lunar s-a apreciat de la 10.9811 (în luna august) până la 10.9791 MDL pentru 1 USD (în luna septembrie).

În luna septembrie 1999 volumul total de dolari SUA tranzacționați pe piața interbancară de către bănci a constituit 46.3 mil. USD, majorându-se față de luna precedentă cu 26.5 mil. USD, sau de 2.3 ori. Volumul net al operațiunilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața interbancară este de 15.1 mil. USD (vânzarea-0, cumpărarea –15.1 mil. USD).

În luna gestionară, comparativ cu luna august, cursul oficial mediu lunar al leului moldovenesc față de rubla rusească s-a apreciat de la 0.4426 până la 0.4278 lei pentru 1 rublă rusească. La începutul lunii cursul oficial al leului moldovenesc față de rubla rusească era de 0.4430 lei pentru 1 rublă rusească, iar la sfârșitul lunii – de 0.4341 lei pentru 1 rublă rusească.

Pe parcursul lunii septembrie cursul de schimb al leului moldovenesc la punctele și casele de schimb valutar a reflectat aceeași tendință ca și cursul oficial al monedei naționale.

În luna septembrie casele de schimb valutar și punctele de schimb valutar ale băncilor comerciale au cumpărat 21.4 mil. USD, 3.3 mil. mărci germane, 6.6 mil. ruble rusești, 1958.7 mil. lei românești, 1146.6 mii hrivne ucrainene și au vândut 15.6 mil. USD, 1.7 mil. mărci germane, 4.3 mil. ruble rusești, 2009.5 mil. lei românești, 1156.4 mii hrivne ucrainene.

Stocul datoriei publice directe și garantate de stat la 30 septembrie 1999 a constituit 944.38 mil. USD (inclusiv creditele FMI în sumă de 189.9 mil. USD), ceea ce reprezintă o descreștere cu 1.2 la sută față de finele lunii august, în special pe baza rambursării parțiale a creditelor acordate de FMI. Astfel, fluxul net a contribuit pe parcursul perioadei de raportare la diminuarea în mărime nominală a stocului cu 10.3 mil. USD, deprecierea neesențială a dolarului SUA comparativ cu alte valute a determinat majorarea acestuia cu aproximativ 4.6 mil. USD.

Serviciul datoriei externe totale (directă și garantată) pe parcursul lunii septembrie a fost mai mare față de luna august (7.4 mil. USD), alcătuind 18.7 mil. USD.

04.11.1999